

4.3. Tekniskt bistånd, nationellt landsbygdsnätverk och koordination

4.3.1. Tekniskt bistånd

Mål

Genom finansiering av tekniskt bistånd främjas en så smidig och effektiv förvaltning av CAP-planen som möjligt. Genom ett högklassigt genomförande av CAP-planen säkerställs att de åtgärder som finansieras ger livskraft, mervärde och behövliga förnyelser för landsbygden och dess näringar.

Preliminär planering och avgränsning av åtgärderna

Tekniskt bistånd används för uppgifter som gäller förvaltning och genomförande av CAP-planen, bland annat planering, förberedelser, uppföljning, utveckling av informationssystem, utvärdering, kommunikation, utbildning, informationsutbyte och att skapa nätverk. Dessutom finansieras det nationella landsbygdsnätverkets (CAP-nätverk) verksamhet genom tekniskt bistånd. Finansiering av tekniskt bistånd omfattar åtgärder i de båda pelarna (I och II) i den gemensamma jordbrukspolitiken.

Tekniskt bistånd används inte till det attesterande organets uppgifter eller övervakning av finansierade åtgärder.

Tekniskt bistånd används inte heller till övervakning av åtgärder som finansieras ur CAP-planen.

CAP-planens övervakningskommitté godkänner den indikativa användningsplanen för tekniskt bistånd som gäller hela finansieringsperioden 2023–27 och användningsplaner under finansieringsperioden.

Det offentliga finansieringsbeloppet för tekniskt bistånd är sammanlagt 106 miljoner euro, varav landsbygdsfondens andel är 43 %. 10 miljoner euro av den offentliga totalfinansieringen anvisas till det nationella landsbygdsnätverket.

Stödmottagare/förmånstagare

Tekniskt bistånd kan användas av jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-central) samt det nationella landsbygdsnätverket för ovan nämnda uppgifter.

4.3.2. Nationella landsbygdsnätverket

Förfarande och tidtabell för grundande av det nationella landsbygdsnätverket

Varje medlemsstat ska grunda ett nationellt landsbygdsnätverk (nationellt CAP-/landsbygdsnätverk) mellan organisationer och förvaltningar, rådgivare, forskare och andra innovationsaktörer inom utveckling av jordbruket och landsbygden senast 12 månader efter att kommissionen har godkänt CAP:s strategiska plan.

Den första landsbygdsnätverksenheten som betjänar hela landsbygdens utvecklingsprogram grundades under programperioden 2007–2013. Redan under programperioden 1995–1999 verkade emellertid Leader-nätverksenheten som samordnades av utbildningssamkommunen Suupohjan koulutuskuntayhtymä, och därefter under programperioden 2000–2006 åtgärdsgruppernas nätverksenhet som samordnades av Byaverksamhet i Finland rf. Under programperioden 2007–2013 grundades landsbygdsnätverksenheten som en enhet under jord- och skogsbruksministeriet. Under programperioden 2014–2020 var landsbygdsnätverksenheten vid Landsbyggsverket, i dag Livsmedelsverket.

Enligt artikel 113 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr xx/xx om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) (nedan förordning xx) ska varje medlemsstat grunda ett nationellt landsbygdsnätverk som sammanför organisationer som är delaktiga i landsbygdsutveckling och jordbruk, förvaltningen, rådgivare, forskare och övriga aktörer som främjar innovation.

De partnerskap som avses i artikel 5 i förordning (EU) nr xxxx/202x är en del av det nationella landsbygdsnätverket. I artikel 113 i förordningen fastställs även målen för landsbygdsnätverket samt uppgifter för enheten som ska grundas (landsbygdsnätverkstjänster).

Finlands landsbygdsnätverk har i uppgift att föra fram möjligheterna med och resultaten av CAP-planer i Fastlandsfinland och Åland. Detta görs med hjälp av kommunikation och utbildning, genom att sprida bra exempel samt genom att öka samarbetsfördelarna genom nationellt och internationellt samarbete. Jord- och skogsbruksministeriet bereder handlingsplanen för landsbygdsnätverket under perioden 2023–2027. Planen godkänns av styrgruppen för landsbygdsnätverket. Dessutom upprättas för landsbygdsnätverket årliga handlingsplaner.

Handlingsplanen för landsbygdsnätverkets hela period och de årliga handlingsplanerna utgör ramarna för verksamheten. I de årliga handlingsplanerna fastställs för varje år prioriteter för verksamheten, hur målen ska uppnås och hur detta mäts. Målen för landsbygdsnätverkets kommunikation antecknas årligen i detalj i programmet gemensamma kommunikationsplan.

Landsbygdsnätverksenhetens verksamhet inleds i början av 2023. Landsbygdsnätverket och landsbygdsnätverksenheten är verksamma under hela finansieringsperioden 2023–2027, men i praktiken under 2023–2028 då man tar i beaktande övergångsskedet.

Det nationella landsbygdsnätverket grundas så snabbt som möjligt efter att CAP:s strategiska plan för 2023–2027 har godkänts i kommissionen. Först väljs genom ett öppet ansökningsförfarande en ledare för det nationella landsbygdsverket. Efter valet av ledare inleds en process för att rekrytera övriga medarbetare till det nationella landsbygdsnätverket. Målet är att det nationella landsbygdsnätverket inleder sin verksamhet i början av 2023. Förvaltningsmyndigheten (JSM) utser en styrgrupp för det nationella landsbygdsnätverket och en ordförande för styrgruppen. Styrgruppen tillställs i början av 2023.

Den enhet som betjänar det nationella landsbygdsnätverket placeras vid Livsmedelsverket.

Den planerade organisationen för nätverket, det vill säga det sätt på vilket man inkluderar de organisationer och myndigheter som är delaktiga i landsbygds- och jordbruksutveckling samt partner i verksamheten och hur man främjar nätverksåtgärderna.

Alla partner enligt artikel x i xx förordning xx/xx, vilka är representanter för förvaltningen och partner och medborgarorganisationer som är delaktiga i planen innehåll, bjuds in att delta i det nationella landsbygdsnätverket. Alla som är intresserade kan delta i landsbygdsnätverket. Landsbygdsnätverkets styrgrupp fastställer prioriteterna för landsbygdsnätverkets verksamhet. Den godkänner landsbygdsnätverkets fleråriga handlingsplan och de årliga handlingsplanerna. För att säkerställa de olika aktörernas möjligheter att delta och utvecklingspotentialen hos planens olika delområden grundas dessutom ett tillräckligt antal tematiska underarbetsgrupper. Underarbetsgrupperna kan vid behov lyfta fram ärenden enligt sitt uppdrag för behandling i landsbygdsnätverkets styrgrupp och genomförande via årsplanen.

Sammandrag av huvudklasserna för de åtgärder som genomförts enligt målen för det nationella landsbygdsnätverkets program

Målen för det nationella landsbygdsnätverkets verksamhet är:

- Att öka de relevanta intressentgruppernas deltagande i genomförandet av CAP-planen och ordna möjligheter till kamratinläring.
- Att förbättra kvaliteten på genomförandet av CAP-planerna.

- Att öka allmänhetens och eventuella förmånstagares information om CAP-planen och finansieringsmöjligheter.
- Att främja innovationer inom jordbruks- och landsbygdsutveckling och stöda alla intressentgruppers deltagande och interaktion för att öka kompetens och kunskap.
- Att främja spridningen av CAP-planernas resultat.

Det nationella landsbygdsnätverket har i uppgift att

- samla in, analysera och sprida information och goda praxis om åtgärder som stöds genom CAP:s strategiska plan. Landsbygdsnätverkets allra viktigaste uppgift är att informera om CAP-planen och till dess uppgifter hör samordning av kommunikationsnätverket.
- skapa plattformar, fora och evenemang, med vilka man underlättar erfarenhetsutbytet mellan intressentgrupper och kamratinläring, även vid behov med nätverk i tredjeländer, i tätt samarbete med AKIS-nätverket
- samla in information och underlätta spridningen av den; främja nätverkandet av finansierade objekt och projekt, t.ex. Leader-grupperna och EIP-grupperna, leta upp innovationsaktörer (EIP), nätverkande och aktivering
- stöda EIP-grupperna, samarbetsprojekt mellan lokala åtgärdsgrupper eller motsvarande lokala utvecklingsstrukturer, även internationellt samarbete
- skapa kopplingar till andra strategier eller nätverk som finansieras av unionen
- främja vidareutveckling av CAP och beredning av senare strategiplaneringsperioder
- delta i det europeiska CAP-nätverkets verksamhet och främja det.

Tillgängliga medel för grundande av det nationella landsbygdsnätverket och dess verksamhet

För landsbygdsnätverkets verksamhet reserveras totalt xx miljoner euro offentlig finansiering för finansieringsperioden 2023-2027.

4.3.3. Samordning och avgränsningar i fråga om Ejflu och andra fonder

Under programperioden 2014–2020 säkerställdes och beskrevs ESI-fondernas samarbete och komplementaritet på en allmän nivå i Finlands partnerskapsöverenskommelse. Under EU-finansieringsperioden 2021–2027 ingår inte landsbygds- och jordbruksfonderna i det gemensamma partnerskapsavtal som ingåtts om Europeiska unionens olika fonder, men samordningen säkerställs nationellt och regionalt i olika arbetsgrupper.

Under finansieringsperioden 2021–2027 kommer två andra program, som delvis finansieras av EU, att genomföras i Fastlandsfinland. Det ena programmet är Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027, det region- och strukturpolitiska program som finansieras med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+) och som också innehåller fonden för en rättvis omställning (FRO). Det andra programmet är Finlands operativa program 2021–2027 som utarbetas för och finansieras av Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF). Ålands landskapsregering svarar i enlighet med landskapets självstyre för beredning och samordning som gäller landskapet Åland, och detta gäller alla fonder. Ålands åtgärder ingår i Finlands CAP-plan, men Åland utarbetar ett eget program för strukturfonderna. För att verkställa Europeiska havs- och fiskerifonden kommer ett enda program att utarbetas för hela Finland, och detta inkluderar också Åland.

I Fastlandsfinland är det arbets- och näringsministeriet som är ansvarig förvaltningsmyndighet i fråga om strukturfonderna och Fonden för en rättvis omställning och jord- och skogsbruksministeriet i fråga om landsbygds-, jordbruks- samt havs- och fiskerifonderna.

För Fastlandsfinlands program och CAP-planen tillsätts omfattande övervakningskommittéer som också behandlar läget för de olika programmen och CAP-planen liksom frågor som uppkommer när programmen samordnas. På regional nivå är det NTM-centralen eller landskapsförbundet som är ansvarig förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet för de flesta regionala beslut som gäller fonderna. Myndighetsgrupperna vid

NTM-centralen behandlar de ansökningar om företagsfinansiering och projektfinansiering som riktar sig till dessa myndigheter. Genom dessa förfaranden och olika kundhanteringssystem kan överlappande projektfinansiering förhindras och ansökningarna styras till rätt finansieringskälla.

På regional nivå samordnas de olika fondernas program på strategisk nivå i en samarbetsgrupp som finns i varje landskap och som ansvarar för samordningen av utvecklingsinsatserna i regionen. En representant för NTM-centralen i området är medlem i samarbetsgruppen. Ett sekretariat som representerar de olika medlemsorganisationerna i samarbetsgruppen bereder de ärenden som inkommer för behandling. När det gäller de nationella och de av Ejflu medfinansierade insatserna för landsbygdsutveckling är det i huvudsak den regionala landsbygdssektion som tillsätts av samarbetsgruppen eller ett motsvarande regionalt samarbetsorgan som tillsätts för hela programperioden som fastställer de regionala strategiska målen, urvalskriterierna och prioriteringarna och som sammanjämkar de regionala och de lokala insatserna. I arbetet i detta organ deltar landskapsförbunden i området, övriga relevanta regionala myndigheter, företrädare för medborgarorganisationer, såsom aktionsgrupperna inom Leader och miljö- och jämställdhetsorganisationer, samt företrädare för företagare, jordbrukare och andra intressenter som är involverade i utvecklingsarbetet.

Geografiskt riktas finansieringen från Ejflu främst till den glest bebyggda och den egentliga landsbygden. Dessutom har faktorer som beskriver utvecklingen i området beaktats. I övervakningskommittén för CAP-planen behandlas urvalskriterierna för insatserna.

De åtgärder i CAP-planen som innehåller företagsfinansiering genomförs samordnat tillsammans med arbets- och näringsministeriets ERUF-åtgärder som riktas till företag. I praktiken är alla stöd från Ejflu direktstöd för jordbruket och de omfattar hela landet, även landskapet Åland, som i fråga om direktstöden inte har självständig behörighet. När det gäller fördelningen av direktstöden finns några begränsade regionala prioriteringar genom vilka man svarar på särskilda behov relaterade till bevarandet av jordbruksproduktionen – behov som gäller de regionala produktionsförhållandena och samordningen av olika stödinstrument. De marknads- och sektoråtgärder som finansieras med medel från jordbruksfonden omfattar hela landet, och hur finansieringen fördelar sig regionalt är direkt kopplat till var de objekt som stöds med sektoråtgärder (t.ex. producentorganisationer) kommer att vara placerade och ha sin verksamhet.

Insatserna inom ramen för ERUF inriktas också på utveckling av tjänster på landsbygden, när det är fråga om omfattande miljöinsatser (bl.a. utveckling av cirkulär ekonomi) eller främjande av digitalisering och, när det gäller östra och norra Finland, också insatser som förbättrar tillgängligheten och infrastrukturen. ERUF-finansiering inriktas särskilt på forsknings-, utvecklings- och innovationsinsatser. Insatserna inom ESR+ fokuserar i hög grad på finansiering av utbildning och även på bland annat åtgärder som främjar företagarnas välmående i arbetet och bevarandet av deras arbetsförmåga.

Alla program har som mål att öka bioekonomin och inom denna bland annat öka användningen av förnybar energi och att förbättra energi- och materialeffektiviteten. I samband med regionala branschspecifika projekt kompletterar ERUF-åtgärderna insatserna i CAP-planen, bland annat i omfattande teknikprojekt och i beredningen av omfattande åtgärdsprogram.

Instrument inom den gemensamma jordbrukspolitiken och samordningen av dem

Ett centralt mål i EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att säkerställa att konsumenterna har tillgång till livsmedel till rimliga priser. Till följd av det nordliga läget, mindre gårdsbruksenheter än i konkurrentländerna och andra särdrag inom jordbruket är produktionskostnaderna inom jordbruket höga i Finland. I Finland täcker försäljningsintäkterna från jordbruksprodukterna bara en del av de höga produktionskostnaderna, så produktionen skulle inte vara möjlig utan samhällets stöd. Inom EU hör jordbrukspolitiken till kommissionens behörighet och ett enskilt medlemsland får inte ha stödsystem som avviker från målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Stöden för jordbruket är helt finansierade av EU, finansierade av EU och medlemslandet gemensamt eller helt finansierade med nationella medel. De olika stödsystemen har sina egna utgångspunkter och mål, och de varierande förhållandena i medlemsländerna kräver åtgärder av olika slag.

De olika stödsystemen har flera olika mål, även mål som avviker från varandra, men de centrala stödsystemen är av mycket stor betydelse för jordbrukarbefolkningens inkomster. Den viktigaste utmaningen när det gäller samordningen av stöden är att få stödsystemen att fungera så att de olika målen kan främjas på ett balanserat sätt och så att stödsystemen kompletterar varandra så bra som möjligt.

EU finansierar helt och hållet jordbrukets direktstöd, med vilka man säkerställer att jordbrukare i hela EU har de grundläggande förutsättningarna för ett lönsamt jordbruk på en marknad som är mer marknadsinriktad än förut. Det viktigaste i Finland är att utnyttja de möjligheter i stödinstrumenten genom vilka man säkerställer att produktionen fortsätter och utvecklas även i våra nordliga produktionsförhållanden där kostnaderna är höga. Därför är det direkta produktionskopplade stödet ett viktigt instrument, till exempel för att säkerställa kontinuiteten i nötkreatursskötseln. I Finlands särskilda förhållanden har på motsvarande sätt kompensationsersättningen i anslutning till åtgärderna för utveckling av landsbygden en mycket stor betydelse när det gäller att trygga de grundläggande ekonomiska förutsättningarna för jordbruksproduktion i hela landet och samtidigt livsmedelsförsörjningen. Jordbrukarnas verksamhet tryggas och styrs inte bara genom dessa stödinstrument utan också genom andra insatser som omfattas av direktstöd och genom insatser för utveckling av landsbygden. Av dessa skäl är en konsekvent, omfattande och kontinuerlig samordning mellan de olika systemen särskilt viktig i Finlands omfattande åtgärdshelhet.

Nationella finansieringsinstrument

EU:s gemensamma jordbrukspolitik och dess politik för utveckling av landsbygden kompletteras av nationella stödsystem för jordbruket, system vars syfte är att i Finland trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar inom olika produktionsinriktningar och regioner, till att utveckla jordbruksproduktionens struktur och till att främja landsbygdens livskraft och bevarandet av den goda livsmiljön på landsbygden. De kompletterande nationella stödinstrumenten har samordnats med den övriga stödhelheten i enlighet med regelverket och ramvillkoren inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. De viktigaste nationella stödsystemen för jordbruket är det nationella stödet till jordbruket och trädgårdsodlingen samt den helt nationellt finansierade delen av systemet med strukturstöd. På grund av de ogynnsamma naturförhållandena i Finland är jordbruksstödens betydelse för inkomstbildningen inom jordbruket av större betydelse här än i unionens övriga medlemsländer.

Skogspolitiken i Finland bygger på hållbart skogsbruk och skogligt mångbruk. Med hållbart skogsbruk avses att skogens ekologiska, sociala och ekonomiska värden beaktas lika. Skogsbruket bedrivs på marknadens villkor, men hållbar skötsel och användning av privata skogar främjas genom ett nationellt stödsystem som stöder skogsvårds- och grundförbättringsarbeten samt bevarande av skogsnaturens mångfald för att säkra en hållbar virkesproduktion och vård av skogsnaturen.

Samarbetsmekanismer och komplementaritet i Leaderåtgärden

De lokala Leadergrupperna genomför sin egen strategi i sitt verksamhetsområde i samarbete med regionala och lokala aktörer. Leadergruppens verksamhetsområde och lokala strategi kan också omfatta stadsområden. För projekt i ett stadsområde måste Leadergruppen dock använda någon annan finansieringskälla än Ejflu. Leadergruppens styrelse väljer vilka projekt som ska förordas genom att använda urvalskriterier som grundar sig på den egna strategin. Användningen av urvalskriterier säkerställer att insatser som beaktar prioriteringarna finansieras och att urvalsförfarandet är öppet och icke-diskriminerande.

Leadergruppen ska tillsammans med NTM-centralen ta fram ett avtal som beskriver arbetsfördelningen. Av avtalet ska framgå den överenskomna, klara arbetsfördelning som gäller vid finansiering av projekt och företag. Leadergrupperna kan själva inom sitt eget område genomföra projekt som finansieras med medel från olika fonder samt interregionala och internationella projekt. De kan också samarbeta och genomföra projekt med lokala aktionsgrupper och andra aktörer som får finansiering från andra fonder.

Inom Europeiska havs- och fiskerifonden genomförs lokalt ledd utveckling genom så kallad fiskleaderverksamhet. Leadergruppen ansvarar för förvaltningen av fiskleaderverksamheten. Dessutom deltar alla Leadergrupper inom fiskerigruppens område i beslutsfattandet i fiskleadergrupperna.

I Finlands region- och strukturpolitiska program inkluderades inte den lokalt ledda utveckling (Community Led Local Development CLLD) som den allmänna förordningen möjliggör, utan i dessa fonder främjas medborgarverksamheten som enskilda projekt.

UTKAST